

Örökségem egyik fele

1. fejezet

In medias res

Péntek, 8:15, Budapest (2035)

Éppen rohantam egy megbeszélésre, ami 8 órakor kezdődött. Elég nagy baj volt már maga az, hogy a négyes metró nem akart jönni, de hogy otthon is hagytam a laptopom töltőjét, az volt a hab a tortán. Most pedig mondanám azt, hogy „Sziasztok! Ez vagyok én, Rachel!”, de ez nem igaz, ez minden, csak nem én vagyok. Legtöbbször pontosabb vagyok, mint egy svájci óra. Szökő évente egyszer szoktam késni. Elképzelhetitek mennyire frusztrált voltam, amikor beestem az ügyvédi iroda ajtaján, ahol dolgozom. Persze csak gyakornokként, hisz a szakvizsgám előtt állok három hónappal. Arról már inkább ne is beszéljünk, hogy a Kamarába milyen bonyolult folyamat bekerülni. Szerintem el tudjátok képzelni, hogyan telt a napom további része...

Mostanában – vagyis az elmúlt fél évben –, kifejezetten nehéz napokat éltem meg, bár ezt elég nehezen vallottam be saját magamnak. Huszonkilenc éves vagyok, de mostanában inkább érzem magam hatvannak. Mintha kirázták volna belőlem az életet. Megint érkeztem életem újabb mérföldköveihez. Először a szakvizsga, - amivel hivatalosan is praktizálhatok-, másodszer pedig az Ügyvédi Kamarába való jelentkezés.

Ezenfelül harminc leszek, ami valljuk be, ijesztőnek tűnik egy kicsit. Lemaradtnak érzem magam, aki semmi „igazit” nem csinált még az életében (nem fedeztem fel egy új kémiai elemet, nem jártam még a Marson vagy nem ugrottam ki egy repülőből, mert éppen adrenalin túltengésem volt).

Úgy érzem, versenyt futok az idővel. Mondjuk ezt már 17 éves korom óta érzem. 30 évesen a társadalom elvár már valamit tőled: legyen családod, házad, megtakarításod, legalább két diplomád és már egy biztos, stabil életed, (amibe beleköthetnek majd később). Valahogy ez a legtöbb embernek mégsem így jön össze. De ilyenkor senki nem kérdezi meg, hogy Te mire vágysz? Főleg nem a nőktől. Nekem nincs semmilyen hiányérzetem jelenleg, de a társadalmi nyomás, őszintén frusztrál. Mert milyen alapon szól bele bárki, hogyan kéne élnem az saját életemet? Persze ez a társadalmi nyomás mindig is jelen volt az idők folyamán, csak mindig az adott kornak megfelelő elvárásokkal.

Péntek este van, itthon ülök egyedül a kutyámmal és ilyenekről gondolkozom ahelyett, hogy ténylegesen élnék. De mi az élet? Mikor mondhatom azt, hogy márpedig én létezem és nem csak vagyok? A mókuskereket mikor váltja fel a felhőtlen szabadság érzése? Mindig akkor jutnak eszembe ezek a nagy életfilozófiai kérdések, amikor úgy érzem, túl sok minden történik az életemben, de nem tudom, hogy jó vonaton ülök-e. Amikor egy kisebb egzisztenciális krízisem van. Ilyenkor a legkülönbözőbb kérdések ötlenek fel bennem, például „ki vagyok én?“, „mi történt az elmúlt években?“, „vajon jól csináltam-e?“ „minden okkal történt/történik?“, vagy „így rendeltetett?“. Ezek a kérdések, mint egy viharfelhő kavarnak a fejemben. Valami furcsa, görcsös érzést éreztem a hasamban és tudtam, hogy sírni fogok. Pedig nem akartam, hisz nem volt miért...

Szombat, 10:27, Budapest

Gyermekkorom óta mindig is szerettem leírni a gondolataimat. Többször megpróbáltam könyvet vagy valamiféle elbeszélést írni, de sosem sikerült őket befejeznie. Most mégis úgy érzem van miért és miről írnom. Túl sok a fejemben a cikázó gondolat és érzem, hogy kikívánczik belőlem (ezenfelül pedig tudom, hogy majd később jó lesz visszaolvasni őket).

Kifejezetten egyedül éreztem magam az elmúlt időszakban. Elővettem a laptopom és elkezdtem írni:

2. fejezet

Szárnybontogatás

2013, Békés megye/Budapest

Kiskorom óta tudom, hogy zsidó vagyok, mert a tágabb családi élet egyenlő volt a nagyünnepek alkalmából szervezett családi összejövetelekkel. Gyerekkoromban mindig is szerves részét képezte az életemnek ez a közösség, erről pedig a dédnagymamám – Dédi, ahogy én hívtam egész életem során – gondoskodott. A fiatalkoromra visszatekintve három fő szakaszra tudom szétválasztani a zsidósághoz fűződő emlékeimet: Szarvas, BBYO és Scheiber.

Az első emlékeim a szarvasi táborból valók, 2013 nyarán, amikor először mentem az egyhetes Jeruzsálem csoportba. Emlékszem a tábor helyére, a faházakra, a nevetésre, a nyári napsütésre, a szarvasi illatra és arra, hogy mennyire új volt minden. Ezután még összesen négyszer voltam ott. Őszintén, vegyes érzelmeim vannak a táborral kapcsolatban. Van pár nagyon szép emlékem, inkább megmaradt érzések, amikor nosztalgikusan visszagondolok, de

van pár kifejezetten kellemetlen. Például, amikor 11 évesen a kéthetes tábor első hetének végén szirenázó mentő vitt el a táborból vakbél-gyanúval az orosházi kórházba. Három és fél órát egyedül feküdtem egy kórházi ágyon, várva, hogy a szüleim megérkezzenek Budapestről. Életemben akkor voltam először kórházban, leszámítva a születésemet. Szerencsére a műtétet megúsztam hasfájásom csak vaklárma volt.

Az ezt követő év nyarán, már nem nagyon volt kedvem ott táborozni, de Dédi kitartóan győzködött, hogy élvezni fogom, még egyszer ez nem történhet meg. Így a következő években is elmentem, de vagy mindig kikönyörögtem, hogy hamarabb hazajöhessek vagy valahogy elhittem a szüleimmel, hogy éppen a halálomon vagyok és haza szeretnék menni. Egy idő után már nem is erőltették tovább nálam ezt a kérdést, Dédi legnagyobb szívfájdalmára.

Azonban a közösségi élet itt nem állt meg, mivel a szüleim elvittek egy zsidó nemzetközi ifjúsági szervezetbe, a BBYO-ba. Ugyan ez sem hozta meg a kedvem akkor, hogy a zsidó élet oszlopos tagja legyek, de őszintén örülök, hogy megtapasztalhattam milyen egy ifjúsági szervezet tagjának lenni és sok szép emléket gyűjtöttem az évek során.

Sem Szarvas, sem ez a fiatalokból álló zsidó közösség nem maradt sokáig az életem része, de, ha visszagondolok rájuk egy szép emlék és a zsidóságom fontos pontjai mind a kettő.

2018, Budapest

Az ötödik osztály elvégzése után iskolát váltottam és átmentem egy zsidó gimnáziumba, a Scheiberbe. Emlékszem a napra, amikor a felvételi beszélgetésre mentünk Anyával. Egy napsütéses nyári nap volt és éppen felújították az iskola egyes részeit. Még nem ismertem az iskola épületét, mivel akkor jártam először ott. Megijedve mentem fel a negyedik emeletre az igazgatóhelyettesi irodába, ahol kicsit elbeszélgettünk, igazából már nem is tudom, hogy miről. Én csak ültem megilletődve és hallgattam, ahogy a két felnőtt beszélget egymással. Kijöve az iskolából, Anya próbált lelkesíteni, hogy milyen jó programok és tanárok vannak ebben az iskolában. Én pedig nagyon féltem, hogy valami újba fogok belecsöppenni szeptembertől és nem a régi barátaimmal kezdem az új tanévet.

Az első napra is tisztán emlékszem, arra, hogy nem tudtam jó helyen vagyok-e és hogy nem mertem leülni, nehogy valaki helyére üljek. Szép lassan azonban megismertem az osztálytársaimat és behoztam a lemaradásomat a számomra új tantárgyakból.

A hetedik osztály ennél már kicsit durvább volt, éppen abban a korszakunkban voltunk mi lányok, hogy folyton egymást martuk és óriási viták és hisztik voltak, amik őszintén a mai napig kísértenek, hiszen a végén valahogy mindig engem zártak ki, valahogy mindig én voltam a

kívülálló. Csúnya szavak és mondatok ragadtak az emlékeimbe, amik a mai napig a fejemben vannak. Abban az évben valami sérült bennem, ami a későbbi barátságaimra is hatással voltak.

A következő két tanévben, a COVID-19 járvány elvitt két teljes sulis évet az életemből, amit az iskola falai helyett otthon töltöttem. Személy szerint nem is annyira bántam, hiszen az adott szituációban még élveztem is, hogy nem kell bejárnom az iskolába és utazás helyett hasznosabb dolgokkal foglalkozhatok. De igazán fel sem fogtam, hogy mi történik velem vagy a világban. Valahogy olyan természetesnek tűnt, hogy ez van, vagyis inkább normalizálta az agyam a helyzetet. Az sokban megkönnyítette nekem a bezártság érzetét, hogy ott volt nekem, a tesóm, Maja, akivel így sokkal több időt tudtam eltölteni. Próbáltunk egy kis társasági életet belevinni a sűrű hétköznapiakba nővérem barátnőjével hármásban. Két éven keresztül, ha jó idő volt mindig elmentünk kutyát sétáltatni a tanítás után. Megtanultam sütni-főzni és kiolvastam egy rakat könyvet. Az online oktatás viszont elvette a lehetőséget attól, hogy elkülönítsem az iskolát és az otthont. Így a két év bezártsága miatt az otthon szó összemosódott az iskoláéval.

2022. novemberében Izraelben jártunk az évfolyammal, tanulmányi osztálykiránduláson egy másik budapesti gimnáziummal. Az életem talán egyik legmeghatározóbb utazása volt. Ekkor lettem jóba igazán az egyik osztálytársammal, aki később a legközelebbi barátom lett. Ez volt az első nagyobb osztálykirándulásunk és itt jött ki igazán mennyire jól tudunk működni egy csapatként. Ugyan nem mindig voltunk együtt, kisebb klikkekre bomlott a csapat, de alapjában összekovácsolódtunk. Mi magunk voltunk, akik emlékeztetésé tettük a kirándulásokat.

Nagyon sok szép helyen voltunk, beutaztuk másfél hét alatt egész Izraelt. Jártunk Haifán, Jeruzsálemben a Siratófalnál és az Óvárosban. Megmásztuk a Maszadát és úsztunk a Holt-tengerben. Tevegeltünk a Negev-sivatagban, és találkoztunk beduinokkal, akik sátraiban aludtunk. Ezenfelül meglátogattunk egy kibucot, ahol megismerhettük a helyi szokásokat és a közösségi életet. De mindezeket az színesítette, hogy az osztály együtt volt és ezek a nap végén közös emlékek maradtak mindörökre.

Távol az otthontól, 10 napig egy csomó kamasszal összezárva túl sok volt, főleg egy olyan introvertált személyiségnek, mint én. Arról ne is beszéljünk már, hogy öt nap után sikerült csúnyán elkapnom valami vírust és 38 fokos lázzal a hotel szobából „élvezni” a gyönyörűbbnél gyönyörűbb helyeket és látványosságokat (egyedül, hiszen mindenki kirándult és várost nézett.) De nem Izrael volt az utolsó hely, ahova elutaztunk és meghatározó momentuma lett az életemnek.

Tizedikben részt vettünk az Élet Menetén, a nemzetközi zsidó holokauszt megemlékezésen és ennek keretén belül utaztunk el Auschwitzba. Ez különösen nagyszabású esemény volt, mivel a 80. évfordulójáról emlékeztünk meg a holokausztnak. Öt napig voltunk

Lengyelországban. Mit ne mondjak egy nagyon megrázó és érzelmekben gazdag utazás él az emlékeimben. Látni azt saját szemmel, hogy hová vitték anno Dédit és a családját, hogy hol halt meg az üknagymamám...

Örülök, hogy ott voltam és láttam, de nem mennék vissza. Más a levegő ott, mintha megállt volna az idő. Nagyobb a csend ott, mint bárhol máshol a világban. És örökre emlékezni fogok a halál némaságára, ami átítatott minden falat, minden fát még évtizedekkel később is.

A hátralévő két évben már minden az érettségiről szólt. Több dolgom és tanulnivalóm volt, mint az addigi iskolai éveim alatt összesen. Sokszor nagyon mérges és frusztrált voltam az iskolarendszerünk miatt, aminek hibái talán ebben a két évben jöttek ki igazán. Úgy éreztem akkor, hogy túl sok volt, amit elvártak tőlünk. Emlékszem egy átlagos napomra tizenegyedikben, amikor elkezdtem készülni az érettségire. Többet tanultam átlagosan, mint amit egy dolgozó ember a munkájában tölt. Miután haza mentem nem ülhettem le pihenni és kikapcsolni a fejem, mert tanulnom kellett másnapra, vagy a hétvégéről maradt be nem fejezett munkákat kellett megcsinálnom. Nyelvvizsgára készültem, és felvételi pluszpontokért egyetemi felkészítő tanfolyamon vettem részt. Néha kétségeim voltak, vajon hosszútávon ez a hasznomra fog-e válni, vagy igazából nagyobb kárt okoz-e? Hiszen egész nap melózni és azon gondolkodni, hogyan tudod magadból a legtöbbet kihozni minden, csak nem egészséges. Semmilyen korosztályban, de főleg nem a felnőttkor küszöbén. Nem fog mást kitermelni ez a rendszer, mint egy csomó depressziós és kiégett embert, aki könnyebb utakat keres majd.

Az egyetemek kiválasztása, majd a felvételi időszak is szorongással teli időszak volt. Szerencsésnek mondhatom magamat, hogy 12-13 éves korom óta tudom, hogy jogot szeretnék tanulni. Közben ott van az a fura bizonytalan érzés, hogy biztos ezt akarom? Nekem miért nem olyan nehéz kitalálni mit szeretnék, mint a legtöbb kortársamnak? Mi van, ha nem jön össze? Mi van, ha csak a jog van tervben és nem vesznek fel? Ezek a fránya gondolatok, ami az önszabotázs nagymesterei.

A végén persze rájöttem, hogy tényleg a jog az én területem, de ott a középiskolai padból, miközben minden olyan bizonytalan és kiszámíthatatlan volt, nem láttam előre, mi lesz majd az alagút végén. Hamar rá kellett jönnöm, hogy itt is és az élet más területein is egyedül csak a belső hangomban bízhatok százszázalékosan, hiszen ki tudná jobban, mint én magam, hogy a saját életemmel mit szeretnék kezdeni. Persze egy-két segítő kézre mindig szükség van!

3. fejezet

A jiddise máme

Dédi Pécsen született egy neológ zsidó család nyolcadik gyerekeként. 15 éves volt, amikor édesanyjával és nővéreivel együtt elvitték Auschwitzba. A II. világháború borzalmai után családot alapított majd felköltözött Budapestre.

Dédi a születésem óta az életem szerves része volt. Sokat beszélgettünk, leste minden kívánságomat. Minden Ros Hasanat, Jom Kipur és Pészahot nála ünnepeltük. Évente egyszer elmentünk a szülővárosába, hogy a temetőben megemlékezzünk a szüleiről és testvéreiről, akik meghaltak a haláltáborban.

Egy utcányira lakott tőlünk, így mindennap találkoztam vele. Dédi egy nagyon erős és agilis személyiség volt. Állandóan ment valahova még idős korában is, kifejezetten nehezeire esett egyhelyben maradni.

Nekünk soha nem beszélt a holokausztról, mivel kicsik voltunk. Azonban élete utolsó szakaszában már fontosnak tartotta átadni az emlékeit.

Dédi az életem egyik alappillére volt, a zsidó identitásom megalapozója. A családuk összetartó ereje. Maga volt az erő és a tiszta szeretet.

Amikor 2020-ban a COVID-19 elvitte, 14 éves voltam. A gyász felemészített. Nem tudtam vele mit kezdeni. Nem hittem el, hogy meghalt. Túl fontos volt az életemben és olyan nagyon gyorsan történt, hogy elköszönni sem volt időm. Nem bírtam elhinni, hogy ez megtörténhetett. Ő eddig erősebb volt a halálnál. Sosem emésztettem meg igazán azt, hogy elment. Örök sebet okozott, mintha kivettek volna egy darabot belőlem.

Dédi halála után, a zsidóság kérdése felértékelődött bennem. Amíg kicsi voltam, addig csak plusz egy dolog volt az életemben, hisz voltak napok, amikor nem akartam családi vacsorára menni, csak otthon maradni. Ám ahogy nagyobb lettem, egyre jobban megértettem, milyen szép ünnepek és szokások vannak. Rá kellett jönnöm, hogy mekkora ajándék az, hogy úgy lettem egy közösség tagja, hogy nem feltétlenül akartam azt. Ezt úgy értem, hogy ez a közösség befogad és szeret. Megvan a maga dinamikája, tele van pozitivitással és mérhetetlenül sok energiával. A zsidóság a közösségről szól és arról, hogy szeretjük és élvezzük az életet.

Sokszor éreztem kívülállónak magam, de végül mindig arra jutottam, hogy ide húz a szívem. Számomra olyan természetes, hogy amikor a karácsonyt ünnepeljük, akkor ott van mellette a hanukkia, vagy amikor húsvét van, mi megünnepeljük vele együtt a Pészachot is. Az, hogy minden péntek délután az utolsó dolog, amit a suliban csináltunk, az a közös szombatfogadás volt, vagy, hogy kötelező zsinagóga-látogatáson vettünk részt havonta egyszer.

Nekem ezek voltak az „átlagos”, mindennapi dolgok az életben. Az a lényeg, hogy ott voltam. A többi csak ráadás.

Maja

Maja, három évvel idősebb, mint én. Ez meghatározó volt az életünk korai szakaszában, kb. úgy gimis korunkig, amikor is igazán barátnős lett a kapcsolatunk. Maja a legjobb dolog, ami valaha történhetett velem. Szentül hiszek benne, hogy minden, ami egy embernek kell, az a jó testvéri kapcsolat. Van egy láthatatlan kötelékünk, amit csak mi tudunk és csak mi értünk. Egymás legnagyobb lelki támaszai vagyunk. Egyszerre tudunk brutálisan őszinték lenni a másikkal, ám ha arra van szükség, támogatjuk egymást.

Persze ez a kapcsolat sem tökéletes, ahogy semmi sem ezen a Földön. Kiskorunkban, főleg Maja, utálta (a rühellte szó jobban illik rá), ha ugyanolyan ruhánk, cipőnk vagy frizuránk volt. Ő egyedi akart lenni. Ezenkívül a versenyszellem is erősen élt benne. Hát bennem még a szikrája sem. Ennek eredményeként könnyen elképzelhető milyen szituációk alakultak ki.

Maja egy nagyon okos, kifejezetten magas intelligenciával rendelkező ember, aki mindent ki akar próbálni, rengeteg minden érdekli, mindig győzni akar és igazán nyughatatlan személyiség. Ő egy igazi napfény, mindig ragyog, még, amikor fáradt és leharcolt is. Tele van életenergiával és vággyal, hogy újabb és újabb dolgot ismerjen meg.

Túlzás lenne azt mondanom, hogy az ellentéte vagyok, mert ez nem igaz. De azt bátran állíthatom, hogy nagyon sok mindenben különbözünk. Én egy nyugodt, csendes, befelé forduló ember vagyok. Nem kifejezetten szeretem az új helyzeteket és nem szeretek beleugrani számomra ismeretlen dolgokba. Nekem terv kell. Versenyezni egyenesen utálok és nem azért, mert nem bírok veszteni, hanem azért, mert nyomasztónak és fullasztónak érzem azt.

A későbbiekben ebből mégis egy futóverseny lett a tudatalattimban. Maja egy elit gimnázium kitűnő tanulója volt, aki külföldön tanult tovább és ért el további sikereket. Ezzel ugyan nem kell és nem is akarok versenyezni, de az egom nem hagyja ezt annyiban. Volt egy konstans méricskélés a fejemben, ami kifejezetten mérgező volt, nem csak rám nézve, de a kapcsolatunkra is. Úgy éreztem eltörpülök a nővérem mellett. Ez persze csak egy fals érzés volt.

Régen sokszor gondolkodtam azon mi lesz velem, ha felnövök és kikerülök az otthon biztonságos öleléséből. Szeretek tervezgetni és akkor érzem igazán jól magam, ha tudom mi fog történni, legyen az egy délutáni program vagy a következő éveim. De ki lehet ezt számolni

előre? Nos, maradjunk annyiban, hogy egy bizonyos fokig biztosan, bizonyos dolgok csak rajtam múlnak és az erőfeszítéseken, amiket megteszek, hogy elérjem a céljaimat. De a külső tényezőkkel nehéz számolni és néha csak jó helyen kell lenni, jó emberek között.

Azt, hogy mi lesz 10 év múlva, 2025-ben nehezen tudtam elképzelni. Ma, csaknem 30 évesen tudom, hogy teljesen jogos volt ez az érzésem. Ámbár a gimiből fél lábbal kilépve, izgatott is voltam a jövő miatt és hogy mindent „új lappal” kezdhetek. Addig az iskola biztonságos buborékjába éltem – ezt mondogatták nekem mindig a gimis éveim alatt –, de nem mindig egy buborékban vagyunk? A saját buborékunkban, ami éppen körülvesz minket? Azon aggódni, hogy a jövőben mi lesz, nem érdemes, ezt ma már tudom, de akkor ott nehéz volt ezzel a gondolkodásmóddal tekinteni a bizonytalansággal teli világra.

4. fejezet

A hirtelen felismerés

Vasárnap, 2:30, Budapest (2035)

Arra keltem, hogy valami hatalmas puffanással földet ért. Kiugrottam az ágyból, de várjunk..., ez nem is az ágyam. A kanapén feküdtem félig lecsúszva, mellettem a laptopom hevert, amin még mindig a szövegszerkesztő volt megnyitva. Ahogy körülnéztem, vajon mi volt a hang forrása, észrevettem, hogy a nappali asztaláról levertem egy poharat.

Lassan felkászálódtam ülő pozícióba és körülnéztem a lakásban. Tegnap az egész napot írással töltöttem, ezért teljesen elveszítettem az időérzékeimet. Körülöttem fotóalbumok és régi naplók feküdtek szanaszét. Az életem egyharmada ott hevert össze-vissza a szobában. Jó érzés volt, hogy vannak emlékeim és ezek meg vannak örökítve. Meghatónak találom, hogy az emlékek mögött csak én tudom, hogy az akkori énem miket élt meg. Legyen az boldogság, nehézség, baráti válság, szerelmi csalódás, egyetemi felvételi, később vizsgastressz, szalagavató, ballagás és érettségi vagy éppen az első autóm megvásárlása. Emlékek százai heverték ott és realizáltam, hogy nem számít mi lesz, mert *mindig* lesz valahogy.

Reggel nehezen kászálódtam ki az ágyból, de muszáj volt, hiszen ki kellett mennem a reptérre a nővérem elé. Megszoktam már ezt a helyzetet és azt, hogy a nővérem az év nagy részét távol tölti, főleg mióta gyereke van. Természetessé vált, hiszen Maja 18 éves kora óta egy másik országban él, ami leírva borzalmas, de most már normálisnak tűnik. Az elején megterhelő volt, hiszen számomra kiesett az egyik legfontosabb ember az életemből. Persze ott

volt nekem, csak mégsem volt ott igazán. Később természetesen megemésztettük ezt a felállást, és kialakítottunk egy rendszert a kapcsolatunk fenntartására.

Ahogy felhajtottam a Liszt Ferenc repülőtér felé vezető útra, elfogott egy izgatottság, amit több mint 10 éve érzek, amikor Maja hazajön.

(10 nappal később), Kedd, 17:02, Budapest

Miután eltöltöttem Majával tíz csodálatos napot, neki vissza kellett utaznia Franciaországba, hisz várt rá a saját, külön kis élete.

Sok minden kitisztult előttem a nővéremmel való beszélgetések során. Mintha az alagút végére értem volna, ahol a fényt is lehet már látni. Megint eljött az az időszak, amikor tavaszi nagytakarítást kell tartanom az életemben. Tudtam, hogy valami hiányzik, de azt nem tudtam, hogy micsoda. Itt nem materiális dolgokra gondolok, hiszen mindenem megvolt, amiről kiskoromban fantáziáltam. Volt egy szép lakásom a szüleimhez közel, egy kocsim, kutyám és az álommunkahelyem egy nívós ügyvédi irodánál. Voltak barátaim és egy párkapcsolatom (ugyan táv, de már nem sokáig). Szóval olyan egész volt a kép, de üres volt ez az egész.

Levettem a polc tetejéről újra a fotóalbumokat, a régi naplóimat, az eltett gimis emlékeimet. Leültem a kanapéra és teljesen átadtam magam az emlékeknek. Még egyszer...

Ahogy nézegettem őket lassan rájöttem mi az a hiányzó puzzle darab. Az, ami egész életemben ott volt és a gimi végeztével szépen lassan eltűnt: A közösség, és annak minden velejárója. Annyira belefeledkeztem a tanulásba az egyetemen, hogy nem is vettem észre mennyire eltűnt az életemből.

Összeállt a kép. Vissza kellett hoznom a mindennapjaimba a zsidó életérzést. Ami bennem volt igazából mindig is, csak nem foglalkoztam vele az elmúlt években.

Péntek, 17:56, Budapest

Ahogy beléptem a zsinagóga ajtaján, tudtam, hogy jó helyen vagyok. Nem voltak sokan. A női részleg felé vettem az irányt és leültem pont ugyanoda, ahova hat éven keresztül minden iskolai zsinagóga-látogatás alkalmából ültem még gimis koromban...